

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 20 april 2010

Mål nr

T 2925-08

KLAGANDE

EK

Ombud: Advokat MBJ

MOTPART

If Skadeförsäkring AB (publ), 516401-8102

106 80 Stockholm

Ombud: Försäkringsjurist MB

SAKEN

Försäkringsersättning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom 2008-05-30 i mål T 2285-07

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att EK vid skadetillfället inte var att anse som verklig ägare av personbilen RYJ 204 i försäkringsvillkorens mening.

Högsta domstolen meddelar inte prövningstillstånd i de delar av målet där frågan därom har förklarats vilande. Hovrättens domslut står därmed fast.

Det åligger tingsrätten att i samband med målet efter dess återupptagande pröva frågan om skyldighet för part att utge ersättning för motparts rättegångskostnad i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

EK har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, ska bifalla hans i hovrätten förda talan.

If Skadeförsäkring AB har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd beträffande frågan om EK, under förutsättning att han inte varit i god tro vid förvärvet, ändock är att anse som ägare av bilen i försäkringsvillkorens mening. Frågan om meddelande av prövningstillstånd rörande målet i övrigt har förklarats vilande.

Sveriges Försäkringsförbund har avgett yttrande i målet.

DOMSKÄL

1. EK förvärvade genom köp den 4 mars 2003 en personbil med registreringsnummer RYJ 204 från MP. Bilen hade tidigare köpts av MP på kredit av BMW Financial Services Scandinavia AB med rätt för BMW att vid bristande betalning säga upp krediten och kräva omedelbar betalning av hela restskulden eller i stället återta fordonet. I villkoren förbehöll sig BMW också äganderätten till bilen till dess köparen fullgjort sina förpliktelser enligt avtalet. Bilen var vid försäljningen till EK inte fullt betald av MP. I en handling som dagtecknades samma dag som hon sålde bilen till EK intygade MP att hon tagit emot köpesumman för bilen och att hon omgående skulle betala den skuld som fanns på bilen. Den 3 december 2003 sade BMW upp krediten eftersom MP inte erlagt avtalade betalningar. BMW väckte talan vid domstol mot EK angående bättre rätt till bilen. Genom dom av tingsrätten den 26 januari 2005 förpliktigades EK att utan lösen till BMW utge bilen eller, om bilen inte fanns i behåll, ett belopp om 171 796 kr jämte ränta. Den 29 juni 2005 fastställde hovrätten tingsrättens dom, och den 29 november samma år vann domen laga kraft genom att Högsta domstolen beslutade att inte meddela prövningstillstånd.

2. Den 15 augusti 2005 förstördes bilen genom brand. Bilen var vid skadetillfället försäkrad av EK hos If Skadeförsäkring AB och försäkringen omfattade bl.a. vagnskada. If har emellertid bestritt att EK har rätt till försäkringsersättning, i första hand på den grunden att han inte var bilens verkliga ägare i försäkringsvillkorens mening och att försäkringen därför inte gäller.

3. De aktuella försäkringsvillkoren har följande lydelse: *Försäkringen avser försäkringstagarens intresse. Försäkringen gäller endast om försäkringstagaren är bilens verkliga ägare och huvudsaklige brukare.*

4. Domstolarna har i målet prövat frågan om EK vid skadetillfället var den verkliga ägaren, i försäkringsvillkorens mening, av bilen och om det aktuella momentet i försäkringen avseende vagnskada gäller.

5. Frågan i Högsta domstolen är om EK, under förutsättning att han såsom hovrätten funnit inte varit i god tro vid förvärvet, ändå är att anse som verklig ägare av bilen i försäkringsvillkorens mening.

6. If har anfört att begreppet verklig ägare enligt försäkringsvillkoren avser en såväl obligationsrättsligt som sakrättsligt hållbar äganderätt samt att EK saknat ett försäkringsbart intresse i bilen. Enligt If har BMW och inte EK varit den verkliga ägaren av bilen alltsedan han i ond tro förvärvade den från MP den 4 mars 2003. Vidare har If anfört att villkorets huvudintresse är att få rätt premiesättning i förhållande till risken samt att If inte vill medverka till att försäkra egendom som t.ex. tidigare varit föremål för tillgrepp. Det aktuella villkoret är enligt If inte oklart.

7. Enligt EK ska försäkringsvillkoren tolkas så att han var att anse som ägare vid skadetillfället och att BMW blev ägare av bilen först den 29 november 2005 då hovrättens dom i målet om bättre rätt till bilen vann laga kraft. EK har åberopat oklarhetsregeln samt försäkringsvillkorens syfte och därvid gjort gällande att han betalat rätt premie. Han har i sista hand gjort gällande att begreppet verklig ägare i försäkringsvillkoren ska jämkas med stöd av 36 § avtalslagen.

8. Vem som ska anses som ägare till en egendom kan många gånger ge upphov till skilda tolkningar. Begreppet ägare är i sig inte entydigt och frågan om vem som är ägare blir ibland rent terminologisk. Olika frågor – såsom när säljaren erhåller skydd mot köparens borgenärer, när risken för skada övergår och när rätten till varans avkastning övergår – behandlas för sig för att få ett mer nyanserat system (jfr bl.a. Håstad, Sakrätt avseende lös egendom, 6 uppl. 2000, s. 184 och NJA 2008 s. 668). Tolkningen av uttrycket verklig ägare i försäkringsavtalet får därför i första hand utgå från villkorens syfte och funktion (jfr t.ex. NJA 2001 s. 750 och NJA 2006 s. 53).

9. I de aktuella försäkringsvillkoren har uttrycket verklig ägare en nära koppling till det intresse som försäkringstagaren har i egendomen. Ett av syftena med villkoren är enligt If att försäkringsgivaren inte ska behöva betala ersättning för egendom som tidigare varit föremål för tillgrepp. Andra exempel skulle kunna vara att förhindra att försäkringsersättning betalas ut i bulvanförhållanden eller att utesluta låntagare från rätten till försäkringsersättning, när den i stället tillkommer ägaren (jfr justitierådet Håstads tillägg i rättsfallet NJA 2008 s. 668). Ansvaret för att den som tecknar en försäkring av det nu aktuella slaget också är ägare till fordonet och att försäkringsbolaget erhåller riktiga uppgifter ligger i första hand på försäkringstagaren. Som If framhållit har bolaget inte alltid vetskap om vem som är ett försäkrat fordons verkliga ägare.

10. I målet är ostridigt att EK var registrerad som ägare av bilen i bilregistret vid skadetillfället. I egenskap av registrerad ägare ska han i trafikskadelagens (1975:1410) mening presumeras ha varit fordonets verkliga ägare och därmed försäkringspliktig (NJA 2009 s. 244). I målet är det också ostridigt att han var bilens huvudsaklige brukare. Det har inte framkommit annat än att EK betalat rätt premie i förhållande till den hos If

försäkrade risken. Han synes också i förhållande till MP ha gjort ett obligationsrättsligt giltigt förvärv av bilen. Skulle MP ha erlagt resterande köpeskilling enligt sitt åtagande hade BMW saknat rätt att återta bilen. Dessa omständigheter talar för att EK ska anses vara bilens verkliga ägare i försäkringsvillkorens mening.

11. Frågan är emellertid om EK som försäkringstagare hade ett sådant intresse i bilen vid tidpunkten för skadan att han ska anses som verklig ägare till bilen i försäkringsvillkorens mening.

12. Med den i prövningstillståndet givna utgångspunkten att EK inte varit i god tro vid sitt förvärv av bilen har han saknat sakrättsligt skydd mot BMW, eftersom han inte förvärvat någon mot BMW gällande rätt till bilen (jfr NJA 1975 s. 222). Han har därmed inte heller förvärvat äganderätten till bilen i den mening som avses i lagen (1986:796) om godtrosvärv av lösöre. EK har köpt bilen av MP med vetskap om att det fanns en skuld till BMW och han har inte förvissat sig om att hon betalade skulden. När BMW sedan gjorde gällande bättre rätt till bilen – dels på grund av att MP överlätit den till EK utan att ha rätt till det, dels på grund av att hon underlätit att betala skulden till BMW och att BMW därför hade rätt att återta bilen – synes det intresse som han kan ha haft i bilen enbart ha bestått i att kunna utge bilens värde till BMW.

13. Vid skadetillfället den 15 augusti 2005 hade BMW gjort anspråk på bilen. Genom den sedermera lagakraftvunna domen klargjordes att BMW:s anspråk varit befogat. Vid tidpunkten för skadan har EK därför inte haft ett sådant försäkringsbart intresse i bilen att han i de aktuella försäkringsvillkorens mening ska anses ha varit verklig ägare till bilen.

14. Det finns inte skäl att med stöd av 36 § avtalslagen jämka försäkringsvillkoren.

15. På grund av vad som anförts ska den i beslutet om prövningstillstånd ställda frågan, under den där angivna förutsättningen, besvaras så att EK inte är att anse som ägare av bilen i försäkringsvillkorens mening.

16. Vid denna bedömning saknas det skäl att meddela prövningstillstånd i de delar av målet där frågan därom förklarats vilande.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Per Virdesten (referent), Gudmund Toijer, Lena Moore och Johnny Herre
Föredragande revisionssekreterare: Jonas Härkönen